

Seniorvalg

---

muligheder
og betingelser

---

*Bibliotekar
forbundet*

*Forbundet for
informationsspecialister
og kulturformidlere*

“Seniorvalg – muligheder og betingelser”

er udgivet februar 2009

som indstik i “Lønmagasin 2009 for
ansatte i stat, kommuner og regioner”

Redigeret af Helle Fridberg.

Fotos: Jakob Boserup.

Design: Rumfang.

Tryk: Rounborgs Grafiske Hus

Udgivet af

Bibliotekarforbundet

Forbundet for informationsspecialister

og kulturformidlere

Lindevangs Allé 2

2000 Frederiksberg

Tlf. 38 88 22 33

Fax 38 88 32 01

E-mail: bf@bf.dk

Web: www.bf.dk

Indhold

Dette temahæfte om seniorvalg er særligt for dig, der gerne vil vide noget om de muligheder og betingelser, der knytter sig til forskellige seniorvalg i forhold til tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Hæftet er opdelt i 4 afsnit:

01 Forblive på arbejdsmarkedet på fuld tid	4
02 Nedsat arbejdstid/ændret jobindhold med senioraftale	10
03 Efterløn og skattefri præmie	12
04 Bibliotekarens pensionsordninger og folkepensionen.....	18

01

Forblive på arbejdsmarkedet på fuld tid

De gode konjunkturer frem til midten af 2008 har betydet, at der har været en udtalt mangel på arbejdskraft i Danmark. Manglen på arbejdskraft vil formentlig være en vedvarende udfordring på grund af den demografiske udvikling, hvorfor regeringen og støttepartier i 2008 indgik aftale om en jobplan, der kunne skaffe mere arbejdskraft både på kort og længere sigt. Jobplanen giver især seniorer et økonomisk incitament til at blive længere på arbejdsmarkedet.

Derudover er aldersbegrænsningerne også fjernet fra overenskomsterne i 2008, således at du også er dækket af en overenskomst efter det 70. år. For tjenestemænd er den hidtidige pligtige afgangsalder på 70 år ligeledes ophævet.

Endelig medførte trepartsforhandlinger mellem regering og arbejdsmarkedsparterne i 2007 en række seniorinitiativer, der kan fastholde seniormedarbejdere i en længere årrække, så som:

- seniorbonus/-dage
- kommunepuljer til fremme af seniorpolitiske initiativer, eksempelvis oprettel-

- se af seniorstillinger på nedsat tid med pensions- og hel eller delvis løndækning
- seniorsamtaler i forbindelse med medarbejderudviklingssamtale.

Initiativerne er indarbejdet i de offentlige overenskomster for 2008-2011.

1.1 Jobplanen

Regeringen har indgået en aftale med Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Ny Alliance om en jobplan, der skal skaffe mere arbejdskraft til Danmark. Planen indeholder en midlertidig ordning om skatenedslag for 64-årige. Begrundelsen for netop dette tiltag var, at mange seniorer i særlig grad vælger at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, når de er i starten af 60'erne, og blandt de 64-årige er kun hver fjerde stadig på arbejdsmarkedet.

Tiltaget indebærer, at alle, der fylder 64 år og er i arbejde, får et særligt skatenedslag på op til 100.000 kr., hvis de har arbejdet fuld tid, siden de var 60 år, og har haft en gennemsnitlig årlig arbejdsindkomst under 550.000 kr. fra 57 til 59 års alderen. Skatenedslaget gælder kun

for de personer, der fylder 64 år i perioden 2010-2016. Det betyder, at personer, der er fyldt 60 år den 1. januar 2006 eller senere, har mulighed for at blive berettiget til skattnedslaget, som er tilbagebetaling af arbejdsmarkedsbidraget. Personer, der fylder 60 år i 2012, er sidste årgang, der er omfattet af ordningen.

Skemaet nedenfor viser hvilke årgange, der omfattes af ordningen. Det drejer sig om de syv personårgangene, der er født

mellem 1946 og 1952. De første, der omfattes, er årgangene 1946 til 1948, der fyldte hhv. 62 år, 61 år og 60 år i 2008. I skemaet er endvidere for hver årgang, ordningen omfatter, angivet de tre indkomstår, hvor den gennemsnitlige indkomst ikke må overstige en indkomst på 550.000 kr. (2008-niveau), for at der kan opnås nedslag. Indkomsten udgøres af grundlaget for arbejdsmarkedsbidraget inkl. indskud på arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger.

Indkomstår	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fødselsår	Personens alder													
1946	57	58	59			62	63	64						
1947		57	58	59		61	62	63	64					
1948			57	58	59	60	61	62	63	64				
1949				57	58	59	60	61	62	63	64			
1950					57	58	59	60	61	62	63	64		
1951						57	58	59	60	61	62	63	64	
1952							57	58	59	60	61	62	63	64

- Aldersgruppe, der kan optjene maks. 60.000 kr.
- Aldersgruppe, der kan optjene maks. 80.000 kr.
- Aldersgruppe, der kan optjene maks. 100.000 kr.
- Tre år, hvor indkomsten i gennemsnit ikke må overstige indkomstgrænsen

Kilde: Skatteministeriet hjemmeside.

1.2 Seniorgoder i de offentlige overenskomster

I forbindelse med trepartforhandlingerne i foråret 2007 blev der mellem parterne (Regeringen, de offentlige arbejdsgivere og LO, FTF og AC) fastlagt en række initiativer i forhold til fastholdelse, heri at ældre medarbejdere får seniorrettigheder i form af et antal seniordage eller en kontant seniorbonus.

Både tjenestemænd og overenskomstansatte er omfattet af aftalen. Antallet af dage eller størrelsen af bonus afhænger af din alder, se skemaet nedenfor. Ordningen gælder for perioden 1. januar 2009 til 31. december 2011.

I **kommunerne** er udgangspunktet seniordage, som du kan afholde enten som hele eller halve dage, eller i timer efter aftale med din arbejdsgiver. Du kan også konvertere dine seniordage til ekstraordinær pensionsindbetaling eller til en årlig bonus.

I **regionerne** er udgangspunktet seniorbonus. Udbetaling sker først året efter det kalenderår, du enten fylder 60/61/62 eller derover. Dvs. fyldte du 60 år i 2008, får du første gang bonus i januar 2009. Fylder du først 60 år i 2009, udbetales bonussen første gang i januar 2010.

Seniorbonus i regionerne kan konverteres og afholdes som betalt ferie og kan også

Alder	Kommuntalt ansatte Antal seniordage	Regionalt ansatte Bonus i % af sædvanlig løn	Statsansatte Bonus i % af sædvanlig løn
60	2	0,8	
61	3	1,2	
62	4	1,6	
63	4	1,6	
64	4	1,6	3
65 år og derover	4	1,6	3

Seniordage skal som udgangspunkt afvikles som hele fridage, men kan efter aftale afvikles i form af såvel halve dage som enkeltstående timer.

afholdes i timer eller halve dage efter aftale. Seniorbonus kan også helt eller delvist konverteres til ekstraordinær pensionsindbetaling, og der kan laves kombinationer af bonus, seniordage og pensionsindbetaling. Du kan også konvertere bonus til særlige selvvalgte kompetenceudviklingsforløb.

Både i kommuner og regioner gælder det, at du træffer dit valg for et år ad gangen.

I **staten** er udgangspunktet seniorbonus. I staten får du først ret til bonus, når du bliver 64 år. Derudover skal du selv bede om at få din bonus udbetalt i årets løb i forbindelse med din fødselsdato. Hvis du ikke beder om udbetaling, vil den automatisk først komme til udbetaling ved årets udløb.

Seniorbonus kan i staten konverteres til et ekstraordinært pensionsbidrag, eller du kan veksle til 1-4 seniordage, hvis du er fyldt 64 år, eller til 1-6 dage, hvis du er 65 år eller derover. Konverteringen sker på baggrund af din samlede faste løn. Seniordage skal som udgangspunkt afvikles som hele fridage, men kan efter aftale afvikles i form af såvel halve dage som enkeltstående timer. Tidspunkt for

afholdelse fastsættes sammen med din arbejdsgiver.

Ønsker du at konvertere den statslige seniorbonus, skal du blot give besked inden årets udløb, hvor udbetaling ellers sker automatisk.

1.3 Optjening af skattefri præmie

Indbetaler du til efterløn og fortsætter med at arbejde indtil pensionsalderen, vil du optjene en skattefri præmie to år efter, du har modtaget efterlønsbeviset, forudsat du har arbejdet i alt 3.120 timer for fuldtidsforsikrede og 2.496 timer for deltidsforsikrede. Der udløses en præmie, hver gang du har arbejdet 481 timer. Denne præmieportion er i 2009 på 11.310 kr. for fuldtidsforsikrede og 7.535 kr. for deltidsforsikrede. Den samlede præmie, der kan optjenes, er i 2009-kroner i alt 135.720 kr. for fuldtidsforsikrede og 90.420 kr. for deltidsforsikrede.

1.4 Få en højere ATP og folkepension

ATP står for arbejdsmarkedets tillægspension og er en kollektiv livslang pensions-

Nye regler i forbindelse med jobplanen har også gjort det muligt at udskyde folkepensionen, hvis du gerne vil arbejde. Det kaldes opsat pension.

forsikring. Din pension herfra afhænger af, hvor meget du har indbetalt i løbet af dit arbejdsliv. ATP udbetales automatisk fra det tidspunkt, du bliver folkepensionist, men du kan også vælge at udsætte udbetalingstidspunktet ud over folkepensionsalderen, dog senest frem til dit 75. år. Herved bliver den månedlige udbetalte ATP højere. For hver måned du udsætter udbetalingen, stiger din pension med 0,8 procent. Det gælder for den del af din pension, der er optjent før 1. januar 2002. Den del, der er optjent efter denne dato, stiger med 0,6 procent. Læs mere herom inde på ATP's hjemmeside på www.atp.dk.

Nye regler i forbindelse med jobplanen har også gjort det muligt at udskyde folkepensionen, hvis du gerne vil arbejde. Det kaldes *opsat pension*. Herved vil du – når du bliver pensionist – få en højere folkepension, end du ellers ville have fået. Pensionen stiger med mindst 6 procent for hvert år, den udskydes, eftersom stigningen er kraftigere, jo længere tid pensionen udskydes. Efter 5 år vil du eksempelvis være berettiget til 36 procent ekstra i pension resten af livet. Det svarer til ca. 45.000 kr. ekstra om året i 2008 for enlige. Udskydes folkepensionen i 10 år, stiger

pensionen med 92 procent – altså næsten en fordobling.

Betingelsen for at kunne opsætte pensionen er, at du arbejder mindst 1.000 timer om året, ca. 19 timer om ugen. Du kan maksimalt udskyde pensionen i 10 år, men du kan også udskyde den i blot få måneder. Læs mere på Velfærdsministeriets hjemmeside på www.vfm.dk.

1.5 Udbetaling af opsat pension for tjenestemænd

Har du tidligere været ansat som tjenestemand med mindst 3 års pensionsalder, har du en opsat pension. Den kan du få udbetalt, når du fylder 60 år, selvom du stadig er på arbejdsmarkedet. Det er dog en betingelse, at du ikke nu er ansat i en tjenestemandstilling. Det normale udbetalingstidspunkt er, når du bliver 65 år.

Vælger du en udbetaling, før du fylder 65 år, sker der samtidig et livsvarigt førtidsfradrag på 2-10 procent af pensionen:

- 10 % ved udbetaling som 60-årig
- 7 % ved udbetaling som 61-årig
- 4 % ved udbetaling som 62-årig

- 3 % ved udbetaling som 63-årig
- 2 % ved udbetaling som 64-årig.

Ved udbetaling før du fylder 65 år, tildeles du desuden et førtidstillæg, som bortfalder, når du bliver 65 år. Ved udbetaling som 60- eller 61-årig er førtidstillægget imidlertid halveret.

På trods af disse fradrag vil det ofte – på grund af stigende levealder – kunne betale sig at få pensionen udbetalt så hurtigt som muligt, da pensionen er livsvarig. Derved vil de 5 års ekstra pension (fra 60-65 år) ofte mere end udligne den livsvarige pensionsnedsættelse. Ved udbetaling af tjenestemandspension og andre pensioner i det hele taget betaler du almindelig indkomstskat, men ikke arbejdsmarkedsbidrag, som p.t. er på 8 procent.

02

Nedsat arbejdstid/ændret jobindhold med senioraftale

På det offentlige arbejdsmarked er der lavet rammeaftaler/cirkulærer om seniorpolitik, der kort fortalt indebærer muligheden for lokalt at indgå aftale om nedsat arbejdstid (og deri løn), men hvor pensionsvilkårene kan fastholdes, som om medarbejderen er på fuld tid. På det **kommunale/regionale** område kan man indgå aftale for medarbejdere over 52 år. På det **statslige** område skal medarbejderen være fyldt 60 år.

Ledere har derudover en særlig mulighed for at aftale at gå ned i ansvar enten i stedet for eller sammen med nedsat arbejdstid. På det **kommunale/regionale** område kan man indgå aftale for ledere over 52 år. På det **statslige** område skal lederen være over 55 år og have haft ledelsesansvar i mindst 10 år.

For alle medarbejdere er der mulighed for at aftale en fastholdelsesbonus på det **kommunale/regionale** område, som indebærer, at en bonus kan udbetales, såfremt en medarbejderen ikke fratræder inden en bestemt dato/årstal. På det **statslige** område er det muligt for medarbejdere over 62 år at aftale op til en dags frihed med løn pr. måned.

Det er vigtigt at understrege, at senioraftaler er en mulighed, men ikke en ret. Med senioraftaler kan arbejdsgivere fastholde seniormedarbejdere i en længere årække. I forbindelse med trepartsforhandlingerne er der oprettet kommunepuljer, som kan medfinansiere senioraftaler med fuld pensionsindbetaling og hel eller delvis lønafdekning.

Til senioraftalen *kan* der endelig også tilknyttes en fratrædelsesaftale, som reelt er en opsigelse frem i tiden. Her kan yderligere pensionsforbedringer aftales som kompensation. Generelt må det dog frarådes at indgå fratrædelsesaftaler, der ligger langt frem i tiden, eftersom en beslutning om fratrædelse, der er forårsaget af private, helbredsmaessige eller arbejdsbetingede forhold, senere kan ændre sig.

2.1 Senioraftale og efterløn

Har du fået en senioraftale og er over 60 år, kan du, såfremt du har modtaget dit efterlønnsbevis, modtage efterløn (kaldet supplerende efterløn) for de timer, du er gået ned i tid. Der er dog et krav om, at du ikke må have flere end 29,6 ugentlige arbejdstimer for at kunne supplere med

Det er vigtigt at understrege, at senioraftaler er en mulighed, men ikke en ret. Med senioraftaler kan arbejdsgivere fastholde seniormedarbejdere i en længere årrække.

efterlønnen. Ønsker du således at supplere en lønning med efterløn, skal din arbejdsuge være under 29,6 timer i din senioraftale.

Vær også opmærksom på, at der vil være modregning i den delvist udbetalte efterløn, afhængig af de pensionsordninger du har, se afsnit 3.3.C på side 14. Din a-kasse kan være behjælpelig med en beregning for dig. Er du interesseret i senere at have mulighed for at optjene skattefri præmie, skal du undlade at få supplerende efterløn, se mere herom i afsnit 3.3.B på side 14.

03

Efterløn og skattefri præmie

3.1 Betingelser for efterløn

Hovedbetingelsen for at få ret til efterløn er, at du skal have indbetalt til ordningen via din a-kasse i en vis årrække. Hvor længe du kommer til at betale, afhænger af din alder, men du kommer maksimalt til at betale til ordningen i 30 år.

Hvis du er født før den 1. juli 1949, skal du have været fuldtidsforsikret uafbrudt fra den 1. juli 1999, og indtil du overgår til efterløn. Hvis du er deltidsforsikret eller ikke har været fuldtidsforsikret længe nok, får du efterløn med satsen for deltidsforsikrede. Satsen for deltidsforsikrede er på 2/3 af satsen for fuldtidsforsikrede.

Hovedreglen i dag for at få efterløn med satsen for fuldtidsforsikrede er dog, at du har været fuldtidsforsikret i sammenlagt mindst 10 år inden for de seneste 15 år, heraf mindst 52 uger lige før overgangen til efterløn.

Du kan godt være fuldtidsforsikret, selvom du arbejder på deltid. Du skal blot være i stand til at påtage dig fuldtidsarbejde, hvis du skulle blive ledig.

Endelig skal du opfylde helbredskravet, dvs. du skal være i stand til at påtage dig fuldtidsarbejde samt opfylde arbejdskravet. Ifølge arbejdskravet skal du inden for de sidste 3 år, før du går på efterløn, have arbejdet mindst:

- 1.924 timer som fuldtidsforsikret
- 1.258 timer som deltidsforsikret.

Hvis du går på deltid, inden du bliver 60 år, så kontakt din a-kasse, så du er sikker på, at alle betingelser for senere at gå på efterløn på fuldtidssats eller muligheden for at optjene præmie bevares i forhold til dine ønsker. Når en fuldtidsansat medarbejder vælger at gå på deltid, har din a-kasse pligt til at undersøge, om dette ønske er helbredsbeholdt. Du har nemlig ikke ret til efterløn på fuldtidssats, såfremt du ved 60 års alderen ikke er rask nok til at påtage dig fuldtidsarbejde.

I dag kan du gå på efterløn som 60-årig. Efterlønsalderen hæves dog gradvist med to år i perioden 2019 og frem til 2022, hvorefter man tidligst kan gå på efterløn som 62-årig. Det indebærer, at en række yngre indbetalere af efterløn vil kunne få

op til to års bidragsfrihed, for ikke at overskride 30 års indbetalingsreglen.

Ønsker du af den ene eller anden grund at stoppe indbetaling til efterlønnen og få dit indbetalte beløb tilbage, kan dit indbetalte beløb overføres til en eksisterende pensionsordning, hvis du er under 60 år. Er du over 60 år, kan beløbet udbetales kontant, men beskattes som almindelig lønindkomst, da du fik fradrag for skat ved indbetalingen.

3.2 Efterløn i dag

De følgende afsnit om efterløn gælder for den aldersgruppe, der har ret til at gå på efterløn som 60-årig.

Selve retten til efterløn får du ved at modtage og kvittere over for a-kassen, at du har modtaget et efterlønsbevis. Du skal samtidig på tro og love erklære dig rask nok til at kunne påtage dig et fuldtidsjob. Kan du ikke det, er der mulighed for at få beviset ved en senere raskmelding.

Beviset sendes som regel ud kort før din 60-års fødselsdato. Har du ikke modtaget beviset, skal du straks kontakte din a-kasse.

Med et efterlønsbevis er du sikret retten til at gå på efterløn, også selvom du senere ikke længere er til rådighed for arbejdsmarkedet på grund af sygdom. Såfremt du pga. sygdom afskediges med svagelighedspension (gælder kun tjenestemænd, se mere i "Lønmagasin 2009 for ansatte i stat, kommuner og regioner") eller tilkendes offentlig førtidspension som følge af tab af erhvervs-/arbejdsevne, så kan du få din efterløn udbetalt uden modregning i værdien af din(e) pension(er).

3.3 Muligheder og valg som 60-årig

A. Du fortsætter med at arbejde fuld tid

Hvis du fortsætter med at arbejde, får du mulighed for efter to år enten at kunne gå på efterløn på fuld sats eller fortsætte med at arbejde og hermed optjene ret til at få skattefri præmie. Den skattefri præmie er i alt på op til 135.720 kr. i 2009. Pengene udbetaler a-kassen til dig som et engangsbeløb, når du når folkepensionsalderen.

Efterlønsordningen belønner dig kort fortalt, hvis du trækker dig gradvist tilbage, udskyder eller helt undlader at gå på efterløn.

B. Du fortsætter med at arbejde på nedsat tid kombineret med fleksibel efterløn

Får du nedsat din arbejdstid eksempelvis med en senioraftale, kan nedgangen i din indtægt reduceres ved at få supplerende efterløn for de timer, du går ned i tid.

Arbejdstiden skal i så fald nedsættes til 29,6 time eller derunder. Du får beregnet en individuel efterlønsats afhængig af værdien af dine pensioner. Ved at vælge supplerende efterløn fortaber du retten til senere at optjene skattefri præmie. Det er altså ikke altid en fordel at få supplerende efterløn, hvis du har ønske om at arbejde i mange år endnu.

C. Du går på efterløn på fuld tid

I de senere år er der sket en række ændringer i efterlønnen for at tilskynde folk til at blive længere på arbejdsmarkedet. Det indebærer en lavere udbetaling af efterløn, hvis du går fra som 60-årig (91 procent af fuld sats), samt en større modregning i efterlønnen i forhold til den

værdi som dine egne pensionsordninger har. Den lavere sats er pr. 1.1.2009 på 660 kr. pr. dag for fuldtidsforsikrede, mens den er 440 kr. pr. dag for deltidsforsikrede.

Opgørelsen af værdien af dine pensionsordninger (=beregningen af din individuelle efterløn) sker cirka, når du er 59½ år.

Årlig lavere efterlønsats pr 1.1.2009 er:

- **171.600** kr. for heltidsforsikrede
- 114.400 kr. for deltidsforsikrede

Din individuelle efterløn som 60-årig beregnes efter en model, hvor der modregnes i efterlønnen i forhold til de pensioner, du har – uanset om pensionerne kommer til udbetaling som 60-årig eller ej, se skemaet til højre:

Du kan også lave en vejledende beregning af din efterløn på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside på www.bm.dk.

Pensionstype	Beregningsgrundlaget	Modregningsregel												
Kapital + ratepension (udbetales ikke) Eksempel = 400.000 kr. i depot	5% af depotet v. 60 år Bundfradrag på 13.000 5% af 400.000 kr. = 20.000 kr.	Modregning: 60% af beregningsgrundlaget												
Løbende livsvarige pensioner fra private ordninger Eksempel = 20.000 kr. i årlig ydelse	80% af årlig ydelse v. 60 år Bundfradrag på 13.000 80% af 20.000 kr. = 16.000 kr.	Modregning: 60% af beregningsgrundlaget												
Løbende livsvarige pensioner fra arbejdsmarkedsordninger, der <i>ikke</i> udbetales Eksempel = 50.000 kr. i årlig ydelse	80% af årlig ydelse v. 60 år. Bundfradrag på 13.000 80% af 50.000 kr. = 40.000 kr.	Modregning: 60% af beregningsgrundlaget												
Beregning	<table style="border: none;"> <tr> <td style="padding-right: 20px;">I alt</td> <td style="text-align: right;">20.000 kr.</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">16.000 kr.</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;"><u>40.000 kr.</u></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">76.000 kr.</td> </tr> <tr> <td>Bundfradrag</td> <td style="text-align: right;">-13.000 kr.</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;"><u>63.000 kr.</u></td> </tr> </table>	I alt	20.000 kr.		16.000 kr.		<u>40.000 kr.</u>		76.000 kr.	Bundfradrag	-13.000 kr.		<u>63.000 kr.</u>	60% af 63.000 kr. = 45.600 kr.
I alt	20.000 kr.													
	16.000 kr.													
	<u>40.000 kr.</u>													
	76.000 kr.													
Bundfradrag	-13.000 kr.													
	<u>63.000 kr.</u>													
Løbende livsvarige arbejds- markedsordninger, <i>der</i> <i>kommer til udbetaling:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Tjenestemandspension • Ophørende alderspension • Ratepension fra ansættelsesforhold Eksempel = 150.000 kr. i årlig ydelse	50% af det udbetalte ydelse, intet bundfradrag 50% af 150.000 kr. = 75.000 kr.													
Individual efterløn i alt for en fuldtidsforsikret	171.600 - (75.000+45.600) = <u>51.000 kr.</u>													

3.4 Muligheder og valg som 62-årig

Forudsætninger

Du skal have haft et efterlønsbevis i mindst 2 år og som fuldtidsforsikret have haft lønarbejde i mindst 3.120 timer, som svarer til 30 timer om ugen i gennemsnit. Som deltidsforsikret skal du have haft arbejde i mindst 2.496 timer, som svarer til 24 timer om ugen i gennemsnit.

A. Du fortsætter med at arbejde helt eller delvist evt. suppleret med efterløn

Du optjener nu din skattefri præmie, som for fuldtidsforsikret er 11.310 kr. i 2009, for hver 13 uger på fuld tid (37 timer), i alt 481 timer. Der udbetales kun hele præmieportioner. Det betyder, at hvis du har optjent mindre end 481 timer, får du ingen præmie.

For at opnå det maksimale præmiebeløb på 135.720 kr. skal du arbejde 3 år på fuld tid, svarende til 5.772 timer. Hvis du gør det, vil du ikke kunne nå at gå på efterløn, da du først skal opfylde 2 års reglen og dernæst arbejde i 3 år, hvilket sammenlagt bringer dig i en alder, hvor folkepensionen

er en mulighed (65 år). Skattefri præmien udbetales altid ved overgang til folkepensionen.

For deltidsforsikrede er en præmieportion i 2009 på ca. 7.535 kr. Du optjener ligesom fuldtidsforsikrede en portion, hver gang du har arbejdet 481 timer. Du kan maksimalt optjene 12 portioner, hvilket for deltidsforsikrede betyder et samlet maksimalt beløb på 90.420 kr. i nuværende satser.

B. Du går på efterløn som 62-årig

Der er nu en langt lempeligere modregning i efterlønnen i forhold til værdien af dine pensioner, og derudover er efterlønsatsen nu på 100 procent, som pr. 1.1.2009 svarer til 725 kr. pr. dag for fuldtidsforsikrede, mens den er 483 kr. pr. dag for deltidsforsikrede.

Årligt giver det følgende beløb:

- **188.500** kr. for heltidsforsikrede
- 125.580 kr. for deltidsforsikrede

Din individuelle efterløn beregnes efter en model, hvor modregningen i efterlønnen er på 55 procent af den udbetalte ydelse

Eksempel: Tjenestemand på trin 38 med 30 års pensionsalder

Årlig tjenestemandspension på:	198.000 kr.
Teknisk modregning i efterløn er 55 % (55 % af 198.000):	108.900 kr.
<i>Individuel efterløn = (188.500-108.900):</i>	<u>79.600 kr.</u>
Årlig løbende indtægt:	
Tjenestemandspension:	198.000 kr.
<i>Individuel efterløn:</i>	79.600 kr.
Samlet indtægt:	277.600 kr.

for de pensioner, du hæver/der kommer til udbetaling.

3.5 Hvorfor vente med efterlønnen?

Opsummerende er der flere økonomiske fordele, hvis du bliver længere på arbejdsmarkedet og venter med at gå på efterløn:

- Du får løn i den periode, du ikke er på efterløn og optjener hermed mere til dine egne pensioner.
- Du opnår ret til efterløn på højeste dagpengesats, hvis du venter med at gå som 62-årig (= 2 år med efterlønsbevis).
- Du får et lempeligere pensionsfradrag i din individuelle efterløn, hvis du venter med at gå som 62-årig (= 2 år med efterlønsbevis).
- Du får mulighed for at optjene en skattefri præmie (2 år efter modtaget efterlønsbevis).

04

Bibliotekarens pensionsordninger og folkepensionen

4.1 Folkepension

Folkepensionen består af grundbeløb og pensionstillæg og er skattepligtig. Der kan endvidere søges om en supplerende pensionsydelse (ældrechecken) og andre pensionistydelse.

Grundbeløbet er i 2009 på 63.048 kr. årligt for alle, mens pensionstillæggets størrelse afhænger af, om du som pensionist er enlig, gift eller samlevende. Det maksimale pensionstillæg er årligt i 2009 på 63.468 kr. for enlige og 29.640 kr. pr. person for samlevende. Samlet maksimal beløb i 2009 bliver derved:

2009-beløb	Enlige	Ikke-enlige
Grundbeløb	63.048 kr.	63.048 kr.
Pensionstillæg	63.468 kr.	29.640 kr.
I alt	126.516 kr.	92.688 kr.

Dit grundbeløb nedsættes, hvis du har en arbejdsindtægt over 267.800 kr., og bortfalder helt ved arbejdsindkomst over 477.900 kr. Renteindtægter eller andre supplerende indtægter, som for eksempel udbetalinger fra private pensionsordninger, påvirker ikke grundbeløbet.

Ved beregning af dit personlige pensionstillæg indgår både din egen indkomst og en eventuel ægtefælles eller samlevers indkomst. Grænserne for hvornår pensionstillægget reduceres er mindre end grænserne for grundbeløbet. Det er din kommune, som forestår beregningen. I beregningen omfatter indkomst både løn, kapital indkomst (renteindtægter m.v.) og aktieudbytte.

Med virkning fra 1. juli 2008 og som resultat af jobplanen er der dog indført et særligt bundfradrag på op til 30.000 kr. årligt pr. kalenderår for arbejdsindkomst, så du som pensionist kan have en højere arbejdsindtægt, uden det går ud på pensionstillægget og andre pensionistydelse. Ændringen har særlig interesse for dig, der ønsker at arbejde få timer om ugen eller har periodiske arbejdsforhold.

Folkepensionsalder

I 2006 indgik regeringen et bredt forlig kaldet velfærdsaftalen, hvor det blandt andet blev besluttet at hæve folkepensionsalderen, så der er bedre overensstemmelse mellem folkepensionsalder og middellevetid. Folkepensionsalderen afhænger nu af, hvornår du er født.

Folkepensionen består af grundbeløb og pensionstillæg og er skattepligtig. Der kan endvidere søges om en supplerende pensionsydelse og andre pensionistydelse.

I oversigten her kan du se, hvornår du kan få folkepension og ATP Livslang Pension:

Fødselsdato	Folkepensionsalder
31. december 1958 eller tidligere	65 år
1. januar 1959 – 30. juni 1959	65½ år
1. juli 1959 – 31. december 1959	66 år
1. januar 1960 – 30. juni 1960	66½ år
1. juli 1960 – 31. december 1962	67 år
1. januar 1963 eller senere	67 år + evt. regulering

Folkepensionsalderen **reguleres** fremover med udviklingen i levetiden for 60-årige. I 2015 og derefter hvert 5. år vil det blive beregnet, om folkepensionsalderen skal reguleres yderligere (op).

En regulering af folkepensionsalderen sker med et varsel på 15 år. Folkepensionsalderen vil derfor første gang kunne blive reguleret i 2030.

Folkepensionsalderen reguleres med ½ år eller højest 1 år ad gangen afhængig af udviklingen i levetiden. Hvis levetiden ikke stiger i forhold til den opgjorte levetid for 60-årige på 81,4 år i 2004-2005, fastholdes folkepensionsalderen på 67 år.

4.2 Bibliotekarens pensionsordninger

Overenskomstansatte

Pr. 1. januar 2009 er der sket en del ændringer af de overenskomstansattes pensionsordninger. Der findes i alt 3 ordninger:

- *Kollektiv ordning*, som havde optag indtil 31.12.2001
- *3 i 1 Pension*, som havde optag fra 1.1.2002 til 30.4.2007
- *3 i 1 Livspension*, som har optag fra 1.5.2007.

På alle ordninger er alle gruppelivsdækninger udvidet til det 67. år, og dødsfaldssummen er hævet fra 300.000 til 500.000 kr.

De medlemmer, som er kommet ind i en pensionsordning i Sampension efter maj 2007, er med i produktet *3 i 1 Livspension*. Her vil der – ud over ovenstående – være yderligere forbedringer på invaliditets-

dækningen. Den løbende invalidepension bliver beregnet som en procentdel af medlemmets nuværende løn. Denne procent er hævet fra 20 procent til 40 procent af lønnen, og invalidepensionen

Dækninger 2009 for overenskomstansatte

Dækning	Kollektiv ordning	3 i 1 Pension	3 i 1 Livspension
Til alder	Død: 67 år Kritisk sygdom: 67 år Invalidesum: 67 år	Død: 67 år Kritisk sygdom: 67 år Invalidesum: 67 år	Død: 67 år Kritisk sygdom: 67 år Invalidesum: 67 år
Udbetaling ved død	500.000 kr. Samt kollektiv ægtefælle- og børnepension på egen police	500.000 kr. Samt børnepension på egen police	500.000 kr. Samt børnepension – 12.000 årligt.
Invaliderente	Af samme størrelse som den livsvarige alderspension.	Af samme størrelse som den livsvarige alderspension i obligatorisk del	40 % af nuværende løn uanset alder ved optagelse
Invalidekriterie	To tredjedele	To tredjedele	50 %
Investeringsmiljø	Gennemsnitsrente	Gennemsnitsrente	Markedsrente
Link-mulighed (vælge puljer)	Nej	Ja for en tredjedel af pensionsbidraget	Ja for en tredjedel af pensionsbidraget

Det er også muligt på individuelle vilkår at forbedre sine dækninger. Kontakt da Sampension på tlf. 77 33 15 30.

bliver nu udbetalt ved 50 procent nedsat arbejdsevne frem for 2/3, som tidligere var betingelsen.

Alle medlemmer på ældre pensionsordninger (altså fra før 1.5.2007) vil få et tilbud om at overgå til 3 i 1 Livspension.

På side 20 ses en oversigt over de væsentligste karakteristika ved de forskellige ordninger og de ændringer, der trådte i kraft pr. 1.1.2009 (*i kursiv*):

Tjenestemandspension

Din livsvarige tjenestemandspension er afhængig af det samlede løntrin, du har ved fratrædelsen, samt hvor mange pensionsalderår, du har optjent ved fratrædelsestidspunktet (maksimum er 37 år, som optjenes fra det 25. år).

I staten blev tjenestemænd før i tiden ansat (og pensioneret) efter et skalartrinforløb jf. "Lønmagasin 2009 for ansatte i stat, kommuner og regioner" afsnit 1.9.3. I forbindelse med en derpå følgende overgang til nyt lønsystem med kun 4 trin, blev det aftalt, at tjenestemænd pensionsmæssigt følger det gamle lønsystem med trinstigninger. Ved

endelig pensionering tillægges yderligere to ekstra trin, hvis sluttrin er opnået, da tjenestemanden på nyt lønsystem ikke fremover kan stige i trin rent pensionsmæssigt. Økonomistyrelsen kan oplyse dig om den aktuelle størrelse af din tjenestemandspension.

Ud over trinlønnen kan der i staten aftales tillæg til tjenestemænd, som der indbetales 18 procent pension af. Denne pension kaldes supplerende pension og er enten en rate- eller en kapitalpension.

For tjenestemænd i kommuner og regioner er der som resultat af OK-08 sket forhøjelser af dit grundtrin og dermed også af det samlede trin, du pensioneres fra.

Forhøjelserne af alle grundlønstrin træder i kraft pr. 1. april 2009:

- Bibliotekarer i basisstillinger indplaceres på grundlønstrin 24
- Specialister indplaceres på grundlønstrin 36 eller 42
- Mellemedlere indplaceres på grundlønstrin 36, 42 eller 46
- Biblioteksledere indplaceres på grundlønstrin 46 eller 50.

Se yderligere i lønmagasinet 2009, afsnit 1.9.2.

Det samlede trin, du pensioneres efter, fremgår af din lønseddel, og består af grundlønstrin + evt. kvalifikations- og/eller funktionsløntrin. Din personaleafdeling kan oplyse dig om hvor mange pensionsalderår, du har optjent, samt hvad din forventede årlige pension er i nutidskroner.

Tjenestemænd i kommuner/regioner har ligeledes mulighed for at opnå pensionsgivende tillæg, der p.t. indbetales et pensionsbidrag af på 16,9 procent. Den supplerende pension er oprettet som enten en rate- eller en kapitalpension.

Gruppeliv til tjenestemænd

Tjenestemænd er også omfattet af gruppelevsordninger, der giver dækning ved dødsfald, invaliditet og kritisk sygdom. Du kan finde dækningerne i "Lønmagasin 2009 for ansatte i stat, kommuner og regioner" i afsnit 1.17.3 eller på www.bf.dk.

Hjemmesider

Nyttige adresser i forhold til planlægning og information om seniorvalg:

- Skatteministeriets hjemmeside: www.skm.dk
- ATP's hjemmeside: www.atp.dk
- Velfærdsministeriets hjemmeside: www.vfm.dk
- Beskæftigelsesministeriets hjemmeside: www.bm.dk
- Sampensions hjemmeside: www.sampension.dk
- Økonomistyrelsens hjemmeside: www.oes.dk
- Personalestyrelsens hjemmeside: www.perst.dk
- Akademikernes a-kasses hjemmeside: www.aak.dk

Bibliotekarforbundet
Forbundet for informationsspecialister
og kulturformidlere
Lindevangs Allé 2
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 88 22 33, fax 38 88 32 01
E-mail: bf@bf.dk Web: www.bf.dk